

Ŋiicni Ŋäthä Thebenh-dey Ĕdbentith

Ci Ji Thebenh Dey Ĕdbentith Baybol kan ela jen min ŋäath kenj je ka roa ka ci ken Ŋiicni ŋäthä kan thin ela nyin ruac Kuoth in Relro. Ken ŋiicni titi cetke min caa ke lat en wane, nyoth kenj min ŋäath Duole kene min lat ŋiicni ruac Kuoth e. Guac ke xoo dee rjeet eti nyok ke luoc ke guath dolä Jeneral Konpiren min both ke Duol Kuoth e Yiëe in Goa in Relro ka lienj thuka Baybolä mi roj kie jek thuk mi goani jen mi dee latni rjeet Kuoth in Relro.

Thäänyni ŋiicni kene guathkien	Ney tin dit	Gaat
1. Ruac Kuoth in Relro 2 Pitör 1:20, 21; 2Tim.3:16, 17; Dit. 119:105; Pel. 30:5, 6; I-Ca. 8:20; Joon 17:17; 1 Theth. 2:13; Xib. 4:12	Ruac Kuoth in Relro, meë wal kene min thiak keel ke rjeet Kuoth ti caa gor, nun ke Kuoth ke yiëede ke rey neeni Kuoth ti rëlke ro tée cu ruac ka cu goar ke taa in booth yiëe e ke. Ke rey rjeetni titi cu Kuoth raan kam nac mi lotro ke kan teeka. Ruaacni Kuoth tin rëlke ro e ken nyuoth ke min goor Kuoth e a thiel diw. Ken nyuoth ke kenj cijenäde, them njaca, luaj in nyoth ŋiic kene lat Kuoth tin roj ke nath tin ce goar rey lenja.	Baybol e bok Kuoth. Jen enöpd e min läre kon. Rey Baybokä deëne jowKuoth lij thin min ruace ke kon.
2. Kuoth in Diok Nyöak.6:4; Mët. 28:19; 2 Kor. 13:14; Ĕpi.4:4-6; 1Pitör 1:2; 1 Tim. 1:17; Nyu. 14:7	Tée ke Kuoth kel: Guan, Gat kene Yiëe in Relro, mat diokni tin doraari. Kuoth e doraar, bumni jen ka ti diaal, nace ti diaal, wika ti diaal tée thin ni cian. Jen thiele je pek ka lenye pek cara ran, ka not nacke je ke nyuothde ke ro. Ronni jen ke xoo dee palni je, deë luothni je ka deë latni je ika e nyin caka diaal amani canj kel	Kuoth e nee diok— Kuoth in Guan, Yecu, min la Gatde, kene Yiëe in Relro. Ken lat ke ni kel ka caar ken ni kel, caar kon ke ela kel
3. Guan Tuk.1:1;Nyu..4:11;1Kor. 15:28; Joon3:16;1Joon4:8;1Tim.1:17;\nXöth. 34:6, 7; Joon 14:9	Kuoth in Guan ejen Cäak, Tuk ŋani , Yuup, ka Rueec caka keeliw. Jen e luuk mi cuj, koc locde ka goaa e, kuuy gakde, ke thiele nhokde pek kene cianj nathade. Ken goy kene luaj tin joc ka Gat kene Yiëe in Relro nyuoth ni Guan ba.	/Ci ke ŋani diaal nac kon ke to ke kui Kuoth in Guan, duunde xoo njacne xoo nhoke kon cue Gatde ni Yecu jak ke kandan
4. Gat Joon 1:1-3,14; Kol.1:15-19;Joon 10:30; 14:9; Rom. 6:23; 2 Cor. 5:17-19; Joon 5:22; Luk 1:35; Pil. 2:5-11; Xib. 2:9-18; 1Kor. 15:3, 4; Xib. 8:1, 2; Joon 14:1-3	Kuoth in Gat in doraar ce ro ben loc ke rey Yecu Kritho. Cak e ti diaal ke je, caa taa Kuoth nyuoth ke je caa kan teeka ran thuk ke je, ka caa xow cu luk. Amani canj kel e Kuoth ke thuk, ka ce ben e raan ke thuk ba, Yecu in la Kritho. Caa je ruet e Yiëe in Relro ka cua je dap e nyal mi thiel luum ni Meri. Cue cijen ka cue xomni jek cetke raan, duunde xoo ce cianj mi thuk kene nhok Kuoth nyoth. Ke late tin gaay naath cue luaj Kuoth nyoth ka cua je lat ela jen Methia meë caa lar. Cue cuuc ka cue liw e laar jen ka jath nap ke kui dueeri kon kene guathdan, ka cua je jiec lith, ka cue we nhial late ka keeme min te nhial ke guathdan. Be ben e nyok ke gooy puonyä ke luak neeni ke kene loc ŋani diaal goya.	Cajni min not Yecu e Kuoth, cue a raan ke xoo dere ben wimuoon ka kaane kon. Cue cijen cetke taadan, duunde xoo /kene met duer. Ka cue liw ke xoo be duerkon col
5. Yiëe in Relro Tuk. 1:1, 2; Luk 1:35; 4:18; Lät. 10:38; 2 Pitör 1:21; 2 Kor. 3:18; Ĕpi.4:11, 12; Lät 1:8; Joon 14:16-18, 26;15:26, 27; 16:7-13	Kuoth in la Yiëe in doraar late keel ke Guan kene Gat rey Caka, luoc ela raan kene luel. Jen la ney in goor ruac Kuoth e thiaane Jen ce tek Kritho thianj ke luaj. Jen thote naath ka nyuthe ke duer; ka riale ney tin ci je loc ika ka gere tekdien ka cat Kuoth. Ci Guan kene Gat je jak ke xoo be te keel ke gaatke, ka ce muc Yieeka kam duole, moce je buom ke lat ruac nenä Kritho, ka e we keel ke ruac Kuoth bothe je ka thuk diaal	Yiëe in Relro late ke ger locni ka jake kon ka cetke Yecu. Jen ruace carikon, nyuthe kon duop mi de caat ke kon ke Yecu
6. Cak	Kuoth ejen Cäak ŋani diaal, ka ce taa latni cakade nyoth rey	Kuoth ejen cäak ŋani

<p>Tuk.1:2;Yöth.20:8-11; Dit.19:1-6; 33:6, 9; 104; Yib. 11:3</p>	<p>ruaacni tin caa gor. Ke nin bakel Kuoth: “cue nhial kene piny cak” kene npani diaal tin tek wimuon, ka cue lonj ke canj in barowdien ka jen juok e nhiam emo. Ka ino, cue Calona cu yiath piny ela mi tiem ke thuk lat cakade e we we. Cua wut kene ciek in nhiam cak ke cat Kuoth ela meë guoke lat cakä, cua ke kam ruc xaä, ka cua ke kam luaj yupäde. Meë ci xow thuk ke cak, cu Kuoth inte ke gooy puonyä wee “ce goaa elonj.”</p>	<p>djaal. Ce xow cak ke nin bakel ka cue je kam naath ke xoo bike je yop. Ka cue Canlonja cak, ela guaath lonja kene guath timäde.</p>
<p>7. Taa Cäkä Ran Tuk. 1:26-28; 2:7; Dit.8:4-8; Lät.17:24,28;Tuk.3; Dit.51:5;Rom.5:12-17; 2Kor. 5:19, 20; Dit. 51:10; 1 Joon 4:7, 8, 11, 20; Tuk. 2:15</p>	<p>Wut kene Ciek caa ke cak ke cat Kuoth mi cuj ramo ka rade, ke luaj kene car ka be lat e lor. Canji meë caa ke cak e lor, te ramo ke puonyde, care, kene yiëe ka jeke tekdiem ka Kuoth ke yiëediem amäni npanidial tin kokien. Meë ci diëeth kon tää nhiam luth Kuoth lok, cuke nathdien ke je jay ka cuke pen jcor piny luäjä Kuoth eë teke thin. Cu cat Kuoth inte reydiem cu yaw ka cuke cua nyin lieth. Cu kuaykien te nyuaaka cätä duirä eme kene tin diaal tin ce nöön. Cua ke dap rey nyuaana kene nhok ka mi jiaak. Duunde xoo Kuoth rey Kritho ce xow luoc maarä ke ro ka ke Yiëede cue guanduirä min jiethe locde ka la liw luoc ka cat Cäakadiem. Ke xoo cake ke ke kui gooyä puonyä Kuoth, caa ke coal ka xoo bike je nhok kene ney tin kokien, kene xoo bike guath cienadiem yop.</p>	<p>Kuoth ce kon cak ke xoo bane cet ke je. Ke xoo ci Adem kene lip duer, ci ney diaal cua ji dueeri cu béc kene juath ke liaa ben ka ney djaal. Duunde xoo ci Yecu ben ke kandan ka duer ka be npani eto cu moc pek.</p>
<p>8. Gëm in Diit Nyu.12:4-9; I-ca. 14:1214; Yedh. 28:12-18;Tuk. 3; Rom.1:19-32; 5:12-21; 8:19-22; Tuk. 6-8; 2 Pitör 3:6; 1 Cor. 4:9;Yib. 1:14</p>	<p>Naath diaal entääme teke rey gemä in diit inte kam Kritho kene cey-tan ke kui cijenä Kuoth, nuot ke kene rucde ke xow. Jen car eme tuoke rol nhial meë ci ram mi caa cak e lor ke xoo be meek, cue ro kap nhial ka cue a cey-tan, mi goony Kuoth, ka cue thaaj jaakni both ka kac raar ka Kuoth. Cue yiëe kaä raar nöön rey xaä ke bothde ke Adem kene lib duirä. Jen duer eme ka raan cue cat Kuoth cu yar rey ran, nuëen xaä in caa cak, amäni dak in diit ke guaath nyoc ka xow keeliw. Meë caa nen e nyin cakä diaal, cu xow eme cua guath tär guathni diaal, min bi we guut ke liak nhokä Kuoth ke jock. Ke luäk neëinike rey tär eme, cu Kritho Yiëede in Relro kene jaak tin luothke je jak ke xoo baa neeke both, ganj kene xoo baa ke yop dup känä teekä</p>	<p>Meë ci Lithiper mekni xoo /ce bi we nhiam ke guuri Kuoth, jen kene jaake cua ke yuor raar rol nhial. Meë ce kua cey-tan cue Adem kene lib xam ka xoo baa Kuoth diw, ka cu ken duer bä. Duunde xoo cu Yecu kor ter ke jakde ke ro ka raan, ke tek mi thiel diw, ka cue liw ke yor kokä duerikon piny</p>
<p>9. Tëk, Liaa kene Jiëc Kritho lith Joon 3:16; I-ca. 53;1 Pitör 2:21, 22;1 Cor. 15:3, 4, 20-22;2 Kor. 5:14, 15, 19-21;Rom.1:4; 3:25; 4:25;8:3,4;1Joon 2:2; 4:10; Kol. 2:15; Pil. 2:6-11</p>	<p>Tëk Kritho ke luth Kuoth in thiel diw, cuocde, liaa kene jiëc lith, ci Kuoth duop matä ka roa rialikä ke kui duirä ran, ke xoo dee ney tin ci mat eme nhok ke nath tek in doraar jek, ka dee nyin cakä diaal cuop loac mi goaa ni jen jek ke kui nhokä cääkä min relro ka thiel pek. Jen mat e thiel diw e kap e ni ciaaj cujni nuotni Kuoth kene gooy cijenäde nhial, ke xoo kueethe dueerkon ka nune pälikä ke kuidan. Jen liaa Kritho emi gualni guath ka thöpke, e duj locä maarä mi nonj ger. Jiëc Kritho lith laare ni juc Kuoth ke buom guan jiaakni, ka bi ney tin ci mat emo nhok ke nath tiemdiem ke duer kene liaa jek. Lat e ni Kuäär Yecu kritho, min bi muaal diaal tin te nhial amäni piny ro gonj thin.</p>	<p>Meë /ken Kuoth kene Yecu xow kene naath ni cak. Cuke car ‘mi dere tee-mi tuok lath piny. Cuke cap in dee kene luäk naath lath piny mi ci naath guorni cey-tan ka ci kene ji dueeri—ji tär Kuoth.</p>
<p>10. Jäc Känä Teekä 2 Kor. 5:17-21; Joon 3:16; Gal. 1:4; 4:4-7; Tay. 3:3-7;Joon16:8;</p>	<p>Rey nhokä kene koc loac Kuoth in thiel pek, cue Kritho, min kujc duer, jakä duer ke kuidan, ke xoo ke reyde baa kon jakä ciaaj cujni Kuoth, E both ke kon e Yiëe in Relro bane min</p>	<p>Canji meë lapne ji tere, Kuoth cue kon nhok ka cue Yecu jak ke xoo be</p>

<p>Gal.3:13,14;1Pit̄or2:21,22;Rom. 10:17;Luk.17:5;Mak9:23,24;Ēp 5.2:5-10;Rom.3:2126; K̄ol.1:13, 14; Rom. 8:14-17; Gal. 3:26; John 3:3-8; 1 Pit̄or 1:23;Rom. 12:2; X̄ib.8:7-12;Yedh. 36: 25-27; 2 Pit̄or 1:3, 4; Rom. 8:1-4;5:6-10</p>	<p>goor k̄one ŋac, ban̄e taa dueerik̄on ŋac, k̄a ban̄e r̄o r̄it k̄a t̄ol ŋuot̄nik̄on, k̄a l̄at k̄on ke ŋath ke Yecu ela Kuäär̄ni Kuoth k̄a Kr̄itho, ela jen min ci guathdan guäl k̄a nyuuthdan. Jen ŋath in k̄ap kan teekä beë ke luaj Kuoth rey rieet̄nike k̄a ε muc puthä baan̄. Ke Kr̄itho caa k̄on kam cuoŋ, k̄a caa k̄on nhok̄ ela dhool k̄ene nyiee Kuoth, ti caa luäl k̄a ruc duiä. Ke Yiëë caa k̄on nyok̄ ke dieth k̄a caa k̄on ley; ci Yiëë c̄ark̄on ḡer, ce ŋuot̄ nhookä Kuoth goar locnik̄on, k̄a caa k̄on kam luaj c̄ienä teekä mi r̄elr̄o. Mi te k̄on reyde ban̄e tee nyuaakä c̄äkä koothäde k̄a ban̄e teke ŋath k̄anä teekä entäame k̄ene guath luok̄.</p>	<p>k̄on ben k̄an. Mi cane Yecu nhok̄ be k̄on mat rey dhoare.</p>
<p>11. Pieth Rey Kr̄itho Dit 1:1, 2; 23:4; 77:11, 12;K̄ol 1:13, 14; 2:6, 14, 15; Luk 10:17-20; Ēpi 5:19, 20; 6:12-18;1 Theth.5:23; 2 Peter 2:9; 3:18; 2 Cor. 3:17, 18; Pil 3:7-14; 1 Theth 5:16-18; Matt 20:25-28; J̄oon 20:21; Gal 5:22-25; Rom 8:38, 39; 1 J̄oon 4:4;X̄ib 10:25</p>	<p>Ke liaade jok̄ j̄iath in rieew ci Yecu buom̄ j̄iäakä t̄iam. Jen meë ruaac buom̄ yieeni j̄iäk̄ni meë t̄ëë läätä wimuoŋ, ce luand̄ien d̄äk k̄a ce dak̄dien jakä thuok̄. Tiem Yecu ke j̄iäak̄ moce k̄on tiem bumä j̄iäakä min not goor x̄öo be k̄on ruac, min jalne keel ke je rey malä, t̄eth loac k̄ene ŋath rey nhokäde. Entäame c̄ien Yiëë in R̄elr̄o reydan k̄a moce k̄on buom̄. Thopdan ke r̄o Yecu ε we nh̄iam ela k̄aan k̄a Kuäär̄an, baa k̄on jakä l̄or k̄a xaac lätnik̄on t̄ëë wal. /Ci k̄on le not ke c̄iaaj rey muoŋ, dual ke buom̄ j̄iäkä, kuj̄ ŋoak̄ni k̄ene thiel lotä teekadan eë wal. K̄a jen loar ε pay jek̄ rey Yecu ε, caa k̄on coal k̄a pieth ke c̄at c̄iex̄äde, ke ruacdan ke je ni c̄iaj rey läjä, mieth rieet̄nike, caran ke ke k̄ene tin ce lat, ket̄ k̄on diit puonyäde, dol k̄on ro keel ke pal k̄ene matdan ke r̄o rey lat Dolä. Guath in thop k̄on r̄o rey lat nhokä ke kui n̄eeni tin te ḡëenik̄on k̄a lat k̄on ruac nenä k̄anä teekäde, bi taade keel ke k̄on in /ci p̄äk ke yiëë kaathdiaal k̄ene lätdiaal ḡer rey ŋacä yieekä.</p>	<p>Ke x̄öo ci Yecu Ceytan̄ joc jok̄ j̄iath in r̄iew dee k̄on ε joc bä. Ke ŋathdan ke Yiëë in R̄elr̄o, dee k̄on pith eloŋ cet ke Yecu c̄ajo k̄ene c̄ajo.</p>
<p>12. Duol Kuoth Tuk. 12:3; Lät 7:38; Ēpi. 4:11-15; 3:8-11; M̄ët.28:19, 20; 16:13-20;18:18; Ēpi.2:19-22;1:22, 23; 5:23-27; K̄ol. 1:17, 18.</p>	<p>Duol Kuoth ε mat j̄i ŋäthä ti lat Yecu Kr̄itho ela Kuäär̄ k̄a K̄aan. Cetke pieth n̄eeni Kuoth ke guath Ruac Kuoth eë wal, caa k̄on coal raar k̄a x̄ow k̄a dol k̄on ro keel ke pal, ke nyuaak, ke ŋiic̄ rieet̄ni, ke ŋar t̄ethä loac mieth th̄iaj Kuar, rey lat ke kui nath diaal, k̄ene lat thuk̄ni Kuoth ti gow ke kui xaac keeliw Duol Kuoth jek̄e luand̄e k̄a Kr̄itho, jen Ruac in ci ben ε raan k̄ene R̄iet in caa goar k̄a buok̄ni. Duol Kuoth ke j̄i goal Kuoth; tin ce nhok̄ ela gaatke, c̄ien j̄ike rey matä ruac in pay tuok̄. Duol Kuoth ε mat puany Kr̄itho, emat j̄i ŋäthä min ku Kr̄itho la w̄icde. Duol Kuoth ε jen kaw eë liw Kr̄itho ke x̄öo be je ley k̄a be je jakä puoth. Ke lunnyde jok̄ ke juc be je n̄on̄ r̄ode ela Duol mi teke gooy puonyä, ney tin ŋath k̄a ric̄diaal, tin ce kok̄ ke riem̄de, tin thiel guar kie m̄eny, k̄a r̄elke ro a thiel diw.</p>	<p>Ram mi nhok̄ Yecu k̄a ŋiice r̄o ke guuride ε ram kel k̄a j̄i dhoar Kuoth wimuoŋ. Jen dh̄or eme te reyde ke ney ti gööl, k̄a ku Yecu la Booth̄dien.</p>
<p>13. Duoth Nath k̄ene Latde Nyu. 12:17; 14:6-12; 18:1-4; 2 Kor. 5:10; Jud 3, 14; 1 Pit̄or 1:16-19; 2 Pit̄or 3:10-14; Nyu. 21:1-14</p>	<p>Duol Kuoth wimuoŋ keeliw te ney diaal tin ŋath rey Kr̄itho ke thuok̄ thin, duunde x̄öo ke nin tin joak, guath in ce teke kac raar guathni diaal, cua duoth nath coal raar ke x̄öo baa ŋuot̄ Kuoth yop k̄ene ŋath Yecu. Ken duoth eti cuke cuop̄ thaakä luok̄ lar naath, lat ken kan teekä ke Kr̄itho, k̄a yal ke thiak̄ benäde min r̄ewde. Jen latde eme caa je nyoth ke jaak̄ dan̄ diok̄ tin te k̄a Nuuth 14; jen ce r̄o rek̄ keel ke lat luok̄ rol̄ nhial min cu lat ritä dueeri k̄ene ḡer n̄öon̄ wimuoŋ. Caa j̄i ŋäthä diaal col ke x̄öo bi raan teke guaath en rey ruac nenä xaac eme keeliw</p>	<p>Duoth—jen kel in ci duoth wimuoŋ tin nhok̄ni Yecu k̄a guurni je—tin baa lat mi r̄elr̄o lat ke nin tin joak.</p>
<p>14. Mat rey Puany Kr̄itho Rom. 12:4, 5; 1 Kor. 12:12-14;</p>	<p>Duol Kuoth ε puony kel mi teke cuoŋ ti ŋuan, coal ke ke k̄a döör diaal, thuk̄ dueli, thuk̄ ti gööl k̄ene naath. Rey Kr̄itho pay</p>	<p>Duol Kuoth te reyde ke ney ti ŋuan ti gööl,</p>

<p>Mët. 28:19, 20; Dit. 133:1; 2 Kor. 5:16, 17; Lät 17:26, 27; Gal. 3:27, 29; Kol. 3:10-15; Ĕpi.4:14-16; 4:1-6; Joon 17:20-23</p>	<p>kön nyök ke cak, dääkni döörj, cjerj nath, njac njani, kene diil, kene dääk kam raam mi caa kap nhial kene mi te piny, ram riäj kene can, tuut kene nuot, /caa dääk bi dhil nöön reydan. Päär kondiaal rey Kritho, min caa kön yien ke Yiëë kel rey nyuaakä keel ke je kene kamdan ramö ke ramö, bane dhil lät kä lat ke kön ikä e /cjer thaj loac kie wan. Ke nyuuth Yecu Kritho nyuakne njath kene njath ke mi bi ben in kelö, kä we kön raar ke ruac nenä min kel ke kui neeni diaal. Jen mat eme tää gaaath mi beë thin kä mat Kuoth in diök, meë cu kön naj ela gaat ke.</p>	<p>duunde yöö lät kendiaal keel ke yöö baa jaw lar Yecu.</p>
<p>15. Boony Rom. 6:1-6; Kol. 2:12, 13; Lät 16:30-33; 22:16; 2:38; Mët. 28:19, 20</p>	<p>Ke boony lat kön njathdan rey lieth kene jiec Yecu Kritho lith, kä lat kön liaadan kä duer kene luotdan min jalne rey teekä mi pay tuök. Kä inö, lat kön Kritho ela Kuäär kä Käändan, kä bi kön cua neeke, kä baa kön cu lor ela ji Doläde. Boony emi nyoothni matdan ke Kritho, pälikä dueerikon, kene jekdan ke Yiëë in Relro. Lat je ke coth rey piini kä nyothe ni njath rey Yecu kene riet ke ro duirä. Jen beë ke kor njicä ruac Kuoth in relro kene nhök njicni eto.</p>	<p>Baybol njice yöö deë kön buöny ke yöö bane je nyuoth jaw enyöö cane mekni Yecu ela Käändan kene yöö goor kön pieth ke yöö bane cet ke je.</p>
<p>16. Mieth Thian Kuar 1 Kor. 10:16, 17; 11:23-30; Mët. 26:17-30; Nyu. 3:20; Joon 6:48-63; 13:1-17</p>	<p>Lat Mieth Thian Kuar e nyuuth puaany kene riem Yecu ela mi latni njath nath ke je ela Kuäär kä Käändan. Jen rey matä neme te Kritho thin ke yöö be jek ke neeke kä beë ke moc buöm. Mi kän kone la lat kön liaa Kuar ke teth loac amäni bende e nyök. Rialikä ke kui Mieth Thian e them ran ke ro, rietke ro duirä, kene lat dueeri. Rial Kuäär lat lak ciökni ikä ela mi nyothni tany e nyök, lat nhökä ran ke lät radadien ikä cet ke taa muolä Kritho, kene yöö be lockön mat rey nhökäde. Jen mat eme caa lep Krithcini diaal tin njath.</p>	<p>Nyuak kön Mieth thian Kuar ke tiet kä meë ci Yecu e lar kene min ce lat ke kujdan jok jiaath in rieew. Lak ciökni time kön tietdan ke ro kamnikön cetke meë ci Yecu. e lat.</p>
<p>17. Muc Yiëkä kene Lät Rom. 12:4-8; 1 Kor. 12:9-11, 27, 28; Ĕpi. 4:8, 11-16; Lät 6:1-7; 1Tim. 3:1-13; 1 Pitör 4:10, 11</p>	<p>Kuoth ce ji Doläde diaal rey ricni diaal kam muc Yiëkä min bi ramö kä ji njähä je laa tey nhökä ke kui goöyä Dolä keeliw kene naath. Ke yöö nun ke Yiëë in Relro, min ci ram mö moc cetke min goore, ken muc muoc ke naath luaj keeliw kene cjan läätä min goor Duole ke cupni latni koothä tin caa kam je. Cetke min ci ruac Kuoth e lar ken muc eti te reydiem ke njath, jak nath kä goa, ruac gookä, lat ruaacni, njic, ruac, cuöm nath, nhök nath, kene thop ke ro rey lat kene nyuak ke luäk kene cuöm neeni kokiem. Thaan ji Dolä ci Kuoth ke col kä ci Yiëë ke moc luaj mi baa njic e duol cetke Pathtor, läät ruac Kuoth, Jaak, kene njic rey latni min görke ke riali ji dolä ikä ke lat, ke pieth dolä rey yiëkä, min noon mat rey njähä kene njac Kuoth. Mi ci ji dolä muc yiëkä laatni njähä ela yuöpp uthni Kuoth ti gööl lath lät ke guathdiem, baa duol cu gan kä comni njicni kaacni tin dee je däk, kä be pith ke pieth in be kä Kuoth, kä tath je rey njähä kene nhök.</p>	<p>Kuoth ce ramö kä kön kam muc kie luaj lat ke yöö bane lät ke kuide.</p>
<p>18. Muc Gookä Yo-el 2:28, 29; Lät 2:14-21; Xib. 1:1-3; Nyu. 12:17; 19:10</p>	<p>Muc kel kä muc Yiëkä e gook. Jen muc eme ejen biel in nyoth Duol duothni gan Kuoth kä cue wee jöc rey lat Elen Ji Wait. Cet ke ram ci Kuäärni Kuoth e jak tin ce gor e we we njiam teke luaj mi jek ke thuök thin kä muoc ke Duol buöm loac, tiitni, njic, kene luek. Kä jak kene kä jöc bä enyöö Baybol ejen them in baa njicni kene njac keeliw jaw ke je.</p>	<p>Kuoth ce Elen Ji Wait kam muc gookä. Jen ce je kam nöpp mi cu Duolan jakä pith rey jaw keeliw</p>
<p>19. Nut Kuoth</p>	<p>Dup latni nutä Kuoth in diit teke rey Luëekni Kuoth dan Wäl</p>	<p>Njut Kuoth jake pual</p>

<p>Ḷöth. 20:1-17; Dit. 40:7, 8; Mët. 22:36-40; Nyɔak. 28:1-14; Mët. 5:17-20; Ḷib. 8:8-10; Jɔɔn 15:7-10; Ępi. 2:8-10; 1 Jɔɔn 5:3; Rom. 8:3, 4; Dit. 19:7-14</p>	<p>kä caa ke nyoth rey teekä Kritho. Ken lat ke nhök Kuoth, min goore kene luotde ke kui cijenä ran kene mar ke kä teke luaj ke ney diaal kä ric diaal. Ken nyin guirä eti e ken la ken matä ruac Kuoth kene neeke to tin la theem rey luok Kuoth. Ke luäk Yieekä min Relro ken nyuoth ke duer kä jakε raan kä nεc göre ke Kään. Kan teekä keeliw ε puoth baan Kuoth /cike lät duunde xöö dey tin kuiire ε luth luëekni. Jen luth emε piithe ciaaj Kuricinkä min nooj taa gooyä. Ejen min nyoth nhökdan ke Kuäärni Kuoth kene diεeran ke kui nath tin cetke kon. Jen luth nεthä ejen buom Kritho min geer tεk, kä ke kuic emo moce ruac nenä Kuricini buom.</p>	<p>puaanydan kene tεth loacdan kä thiel diw. Mi guur kon Yecu, luth koni juot Kuoth.</p>
<p>20. Cänlonjä Tuk. 2:1-3; Ḷöth. 20:8-11; Luk 4:16; I-ca. 56:5, 6; 58:13, 14; Mët. 12:1-12; Ḷöth. 31:13-17; Yεdh. 20:12, 20; Nyɔak. 5:12-15; Ḷib.4:1-11; Lev. 23:32; Mak 1:32</p>	<p>Jen Cäak in luäk nath; ke kor nin Cak dan bäkel, cue lonj ke cän in barowdien kä cue Cänlonjä cu yiath piny ke tiam cäkä. Luek in nuaandien rey ntä Kuoth in /caa ger goore yuop Lonjä can in barowdien ke kui lonjä, pal kene lat mi we keel ke both kene taa lat Yecu, min la Kuäär Cänlonjä. Cänlonjä ε cän matä tethä loac ke Kuoth kene ramö kä kon. Jen ε cäät luël rey Kritho, ε biel leyadan, ε nyuuth luthadan, kä met teekä min doraar duj Kuäärä Kuoth in not nhiam. Cänlonjä ε biel matä ruac Kuoth in doraar kamde kene neeke. Yuop tethäloac guath ε relro emε ε käne kä thian ε we kä thian, kony can ε we kä kony can, ε nar ke kui timä lat cäkä Kuoth kene luël</p>	<p>Lonj can in barowdien ε tiam Cäkä. Jen ε cän mi relro, guath in la kon tin latne a päl kä kän kon guaath ke Kuoth.</p>
<p>21. Yuop Nyini Kuoth Tuk. 1:26-28; 2:15; 1 Kuëni. 29:14; Ḷagai 1:3-11; Mel. 3:8-12; 1 Kor. 9:9-14; Mët. 23:23; 2 Kor. 8:1-15; Rom. 15:26, 27</p>	<p>Ke kon yuop nyini Kuoth ti ci Kuoth ke kam thaakni kene ban, ke luaj, ke kuak kene puth wecmuon kene tin jεke thin. Be kon thiec ke taa in bane ke laat ke je a goaa. Njic kon xöö njak diaal ke nyin ke ke lätide jkε kene ney tin kokien ke nath, kene luc wal waali jok kene thop mucni ke lat thuknike tin gow ke luäk kene pieth dolä. Yuop nyini Kuoth ε ban mi caa kam kon ε Kuoth ke kui pieth rey nhökä kene tjem cijenä reenjä kene ditloac. Yuop teth locdien rey puthä min bëë kä ney kokien ke kui nεthädien.</p>	<p>Ci Kuoth kon kam mun emε, puanykon kene luandan. Jen goore xöö bane ke tit kä bane ke laat ke kui latde. Mi luc kon wal waali jok kä thop kon muc, jen be kon poth.</p>
<p>22. Ciaaj Kuricini Rom. 12:1, 2; 1 Jɔɔn 2:6; Ępi. 5:1-21; Pil. 4:8; 2 Kor. 10:5; 6:14-7:1; 1 Pitɔr 3:1-4; 1 Kor. 6:19, 20; 10:31; Lib. 11:1-47; 3 Jɔɔn 2</p>	<p>Caa kon coal kä xöö bi kon a ney ti ji koothä ti cär, jek njani, kä lät ε we keel ke dup cijenä röl nhial. Kä xöö bi Yieë ciaaj Kuaran ni Kuoth cak reydan bane rodan mat kä njani tin bi nöön ni ciaaj Kritho mi wic wiic, pual puaany, kene tεth loac rey teekadan. Neme lote ni xöö tin nhokne, kene njarikon, bike dhil we keel ke theem Kuricini min goa kä tee maan. Guath in nεc kon xöö tee däak cijenä thin, bi piek puaanydan dhil emi puol, mi goaa, mi puoth, min ron ke ney tin /ci maandien te kä tin caa lath raar kä ε maan inte reci min la yieë mi koc. Jen bä ε xöö puanykon ke duël Yieekä min Relro, bane ke yop ni pelä. Ke yok puaany mi ron kene lonj bane mieth puolä puaany in goaa dhil kan kä bi ro gan kä mith tin nueth tin ci ruac Kuoth ke lar, Cetke xöö koaaj kene taap kene kani wal tin kec jiak ken ke puony, bane ro gan ke ke bä. Kä xöö no, bane ro lath kä tin bi cär kon kene puanykon nöön piny luthä Kritho, min dit loede ke gooydan kene tεth loacdan.</p>	<p>Jin deri ram in guur Yecu nεc ke duop in lät ke je. Bi kon a ney ti gow ti ji määthä kä luäk naath cetke mëe te Yecu. Yuop kon puanykon ke xöö ke muc kä Kuoth.</p>
<p>23. Kuën kene Göl Tuk 2:18-25; Mët. 19:3-9; Jɔɔn 2:1-11; 2 Kor. 6:14; Ępi. 5:21-</p>	<p>Kuën yiath je piny ε Kuoth kä Eden kä cua je gok ε Yecu enxöö be a mat teekä kam wutä kene ciek rey nyuaakä nhökä. Ke xöö guk kuën raam mi Kuricin ε duj Kuoth cetke min te</p>	<p>Kuoth nhöke goal. E käne kä Adem kene Iip amani wale, goore xöö</p>

<p>33; Mët. 5:31, 32; Mak 10:11, 12; Luk 16:18; 1 Kor. 7:10, 11; Ȝöth. 20:12; Ępi. 6:1-4; Nyöak. 6:5-9; Pel. 22:6; Mel. 4:5, 6</p>	<p>ney tin kuēn ro, kā be dhil tuok kā roaa kam neeni ti te rey njäthä kel. Nhök kel, thiēek, luth kene luaj ε ken dep tin yian ke maar eme, min bi nyothni nhök, lēy, thiēek kene taa thin ni cjaan rey maarä kam Kritho kene Duole. Ke kui dākä ci Yecu je njec enḡöo ram mi dāk raan, ε /ciε kui leerä, kā kuēne dōdiēn, ce dhom. Cājni min dee thaaj dhori ni thöl ke cuop ciēnā mi cetke nō, ney tin caa ro kam ro rey Kritho bi ke nhök matä jek rey boothä Yieekä kene yuopdien rey Dolä. Kouth pothe ji goal kene mäthni tin luake rodien rey pieth ε roj. Bi diēth gan gaatkien dhil pith ke ḡöo bike Kuäärnj Kuoth nhök kā bi kene luoth. Ke nyuuthdien kene rietkien bi ken ke dhil njec enḡöo Kritho ε njic mi teke nhök, mi koc kā teke tiit, mi goor ḡöo dee ken a ji puanyde, min la gōl Kuoth. Rēp matä mi thieek rey gōaal ejen biel thukni ti gow.</p>	<p>dee diēth gan tee guath kel rey nhökä kamnikien rey teekādiēn keeliw. Jen goore ḡöo dee ke teke dhōr guaath in bi ney diaal ro jek ε lor thin rey nhökä.</p>
<p>24. Lat Kritho Guath Palä Nhial Ȝib. 8:1-5; 4:14-16; 9:11-28; 10:19-22; 1:3; 2:16, 17; Dan. 7:9-27; 8:13, 14; 9:24-27; Kuen. 14:34; Yedh. 4:6; Lib. 16; Nyu. 14:6, 7; 20:12; 14:12; 22:12</p>	<p>Tēe ke guaath palä nhial, keme min thuk min lät Kuäärnj Kuothe /ciε raan. Lät Kritho reyde ke kuidan, jake gōy matä ruac luurä min ce thöp ke kui neeni diaal jök jjaath kā keel kā te thin. Caa je jakä booth palādan in diit kā cue lat palāde ke kuidan tok ke wede nhial. Ke ruōon 1844, ke guut guath nini gookä ti 2300, cue we guath in rewde min jaakdien rey lat matä ruacde. E lat luok in nhiam en min jak dueer diaal kā mēr, min caa nyoth ke lēy luaak Kuoth ke cānj luēl. En rey lat cāätä emō cua guath palä tanykā rim luurj leeyni, duunde ḡöo cua guath palä nhial we tany ε puoth ke riem luurä Yecu in thiel mēny. Jen luk ε nhiam eme nyuthe ji röl nhial ḡöo epa kā ney tin ci liw, kā roj ke kuic kā jiec lith in nhiam. Nyothe ḡöo ke ḡaanj bā kā tin tēk te rey Kritho tō, tin yuop ke luēek Kuoth kā tietke ḡath Yecu, kā roj ke ḡöo dēe ke loc ke kui Kuäärade min doraar. Jen luk eme nyothe lat Kuoth ke cuj ke kan neeni tin ḡath ke Yecu. Cue je lat enḡöo ney tin ci ḡot ke luth Kuoth bi ken cjaan kuärä jek. Bi thuk läätä Kritho cua min nyoth gak thiek kocä loac ke kui nath ε ḡot bende min rewde</p>	<p>Rool nhial, la cuj Yecu kuidan, guath in gōony Cey-tan kōn enḡöo ke kōn ji dueeri. La wēe i, “Ȝān cā liw ke jen kuii raam emō.” Ni pek in wee kōn nhiam ke guuride, be cuoj kuidan. Eḡot /ken Yecu ni ben ε nyok be ney diaal tēe ci met tēk luk ke ḡöo be car kule kan ke enḡöo epa bi tēk keel ke je mō amāni cānj kel.</p>
<p>25. Ben Kritho in Rewde Taytāth 2:13; Ȝib. 9:28; Jōon 14:1-3; Lät 1:9-11; Mët. 24:14; Nyu. 1:7; Mët. 24:43, 44; 1 Theth.4:13-18; 1 Kor. 15:51-54; 2Theth. 1:7-10; 2:8; Nyu. 14:14-20; 19:11-21; Mët. 24; Mak 13; Luk 21; 2 Tim. 3:1-5; 1 Theth. 5:1-6</p>	<p>Ben Kritho in rewde ejen ḡath Dolä min caa poth, min la bje thukni ti gow. Ben Käänä baa mi joc, ke puonyde, baa nen, kā baa ḡow keeliw. Mi wēe luny jök baa ji cujni tin ci liw jiec lith, kā ke ji cujni tin tēk keel baa ke loc ke gōoy puonyä kā baa ke nan nhial, duunde ḡöo bi ney tin thiel cuj liw. Jen thiaaj ruac gookä min ci duothni ti tot thin nyothe ḡöo ben Kritho pēthe. Jen guath in bi tuok ke nōmō /kan je nyoth, ke kuic emō cuom ke kōn enḡöo bane ro rialikā guathni diaal.</p>	<p>Ken nyuuthni diaal lar je kōn enḡöo luny Yecu jök ke pēth. Mi wēe ben bi ney diaal tin cijen rey ḡōaa je nen,</p>
<p>26. Liaa kene Jiēc lith Rom. 6:23; 1 Tim. 6:15, 16; Djic. 9:5, 6; Ps. 146:3, 4; Jōon 11:11-14; Kol. 3:4; 1 Kor. 15:51-54; 1 Theth. 4:13-17; Jōon 5:28, 29; Nyu. 20:1-10</p>	<p>Jen pek duirä ε liaa. Duunde ḡöo Kuoth, in teke tēk in doraar kā roa, be neeke tin ce luēl kam tēk in doraar. Amāni cānj emi bi lia dhil a mi thiel mi ḡac guande je kā naath diaal. Mi we Kritho in la tēkdan jōoc, baa ji cujni tin caa jiec lith kene ji cujni tin tēk loc ke gōoy puonyä kā baa ke nan nhial ke ḡöo bike we rōm ke Kuäärnj Kuoth. Kā jiec lith in rewde, jen jiec lith neeni tin thiel cuj, be ro lat ke kor runi ti kith.</p>	<p>Naath liw ken ke ḡöo ci duer ben rey ḡōaa dan. Mi liw raan la cēt duunde nien kā /ci ken le keer amāni mi we Yecu we ciōt ke lundyde jök.</p>
<p>27. Run ti Kith kene guut Duirä Nyu. 20; 1 Kor. 6:2, 3;</p>	<p>Run ti kith ke run ruēcä Kritho nhial kene neeke tin ce ley kam jiecä lith in nhiam kene min rewde. Ke jen guaath eme baa ji</p>	<p>Mi we Yecu luny jök, jen be ney diaal tin caa</p>

<p>Yir. 4:23-26; Nyu. 21:1-5; Mel. 4:1; Yedh. 28:18, 19</p>	<p>nyuɔɔni tin ci liw luk; kä bi wicmuɔɔn tey ela mi ci jiaäk elon, e thiel ney ti ciej ti ɔot ke tek thin, duunde ɔöo thiaäne Ceytan kene jaake. Ke thuɔkde bi Kritho kene neeke tin ce ley ke rek Jeruthalem in Relro ben piny nhial. Baa ney tin thiel cuj tin ci liw jiec lith, ken keel ke Ceytan kene jaake bi ke rek gol; duunde ɔöo bi mac mi be kä Kuoth ke waj kä be wicmuɔɔn tany e puoth. Ke kuic emo bi ɔow keeliw cu loar kä duer kene ji dueeri amäni cänkel.</p>	<p>mekni ɔathde luɔc nhial ke run ti kith. Bi ney tin kokiën wimuɔɔn liw. Ke kor runi ti kith bi Yecu kene neeke luny wimuɔɔn ke rek in relro min la Jeruthalem in pay cak. Kä bi ney diaal tin nyier ke Kuoth luny teekä, bike Ceytan guɔɔr, kä bike rek mak ke kor. Duunde ɔöo Kuoth be duer kene ji dueeri däk amäni cän kel.</p>
<p>28. Wicmuɔɔn in Pay Cak 2 Pitɔr 3:13; I-ca. 35; 65:17-25; Mët. 5:5; Nyu. 21:1-7; 22:1-5; 11:15</p>	<p>Wicmuɔɔn in pay cak, guath in ciej cuj thin, bi Kuoth ciej in doraar ke kui neeni tin caa luël, guath mi thiel diw ke kui teekä min doraar, nhök, teth loac, kene njic njäcä ɔpani nhiamde rialikä. Ke ɔöo en guath eme bi Kuoth puɔnyde ciej keel ke naath, kä bi cuɔc kene lia jien. Bi gëm in Diit cu guut</p>	<p>Ke duer mi ci jien amäni cän kel, bi Yecu wicmuɔɔn mi pay cak lat mi thiel diw cetni ke kak I-den. Kä jen be ciej keel ke kon enwini</p>
<p>Guathde</p>	<p>http://www.adventist.org/beliefs/fundamental/index.html Seventh-day Adventist Believe: A Biblical Exposition of Fundamental Doctrines, PPPA 2005</p>	<p>Min jaaht kone ke kui gan J D Thomas, PPPA 2006</p>